

Tijdingen van het Sint-Nicolaasgenootschap

Driemaandelijks tijdschrift van het SNG-Vlaanderen en het SNG-Nederland jg. 21 nr. 3 (juli - sept. 2010) P802140

Antwerpen: Sint-Nicolaasplein

Colofon

Editie Nederland

Prijs

Per nummer	5,00 euro
Jaarabonnement:	
Met machtiging	17,50 euro
Zonder machtiging	20,00 euro

Betalingen SNG-Nederland

Rekening: Postbank 9398919

T.n.v. pennigmeester SNG-Nederland

O.v.v. lidmaatschap en naam

Secretariaat SNG-Vlaanderen

Raf Rumes, Eigenlostraat 39

B-9100 Sint-Niklaas

Tel. en fax +32 (0) 3 776 55 62

Secretariaat@sngvlaanderen.org

internet: *www.sngvlaanderen.org*

Secretariaat SNG-Nederland

Guus Smits, Genderstraat 8

5504 LN Veldhoven

Tel. +31 (0) 40 - 2 536 936

secretaris@sngnederland.nl

Redactiesecretariaat Vlaanderen

Lieven Dehandschutter

Geert Vandenhende, St.-Gillisbaan 83

B-9100 Sint-Niklaas

Tel. +32 (0) 3 776 21 99

geert.vandenhende@sngvlaanderen.org

Redactiesecretariaat SNG-Nederland

Joost van Neer

Guus Smits

Genderstraat 8 NL-5504 LN Veldhoven

Tel. +31 (0) 40 2 536 936

tijdingen@sngnederland.nl

Inhoud

De Sint in vele gedaantes: van botje toe prentje	blz. 3
Houdt u ook van "Zot van A"?!	blz. 7
Sinterklaasavond in de lage landen	blz. 8
Op bezoek bij de Sint in Amsterdam	blz. 9
Sinterklaas verpakt... 50 jaar Sint- inwikkelpapier	blz. 10
Ontmoetingen: Bayern	blz. 12
Wim Schluter alias de Muziekpiet	blz. 15
SinTor Van Peteghem geeft de fakkel door	blz. 18
De Gouden Staf van Sint-Niklaas	blz. 20
De mijter	blz. 21
De staf	blz. 22
Prent - Collectie - Ruusbroecgenootschap	blz. 23
Prent - Collectie - Ruusbroecgenootschap	blz. 24

Bezoek onze webstekken

www.sngvlaanderen.org

www.sngnederland.nl

Sint's Kledingmagazijn

Uw speciaalzaak voor luxe Sinterklaas en zwarte pieten kostuums, haarwerken en grime

In ons atelier maken wij uw kostuums geheel op maat. Uw eigen ontwerp kunnen wij op uw verzoek laten maken.

Wij verkopen o.a.

een replica van de TV Sint, hoofpietenpakken enz.

Wij zijn dealer van Kryolan, Grimas en Superstar.

Ons adres

Aletta Jacobsstraat 11

2642 AD Pijnacker telefoon 015 361.79.00

mobiel 06 53 348897

e mail sintskledingmagazijn@planet.nl

Bezoek op afspraak!

De Sint in vele gedaantes: van botje toe prentje

Vertrouwde groep leden bezoekt Antwerpen en Sint-Niklaas

Na de internationale uitstapjes van Engeland (2007) en Frankrijk (2009) werd, toepasselijk voor Nicolaas, de buitenlandse reeks tot een drietal gemaakt met een bezoek van de Nederlandse Nicolaasroute naar Vlaanderen. Achttien leden zagen unieke objecten tijdens de 15e route in Antwerpen en Sint-Niklaas.

Hoe moet dat nou met de koffie? Zoals gewoonlijk begint een route met een gezamenlijke koffie of thee in een uitspanning op de plaats van samenkomst. Maar een begrafenis in de Jacobskathedraal leek even roet in het eten te gooien. Het veerkrachtige gezelschap dat soms vele kilometers moest afleggen om in Antwerpen te arriveren kwam uit allerlei hoeken ruim voor tienend café de Valk op de markt bezoeken zodat klokke tien de route kon starten. Een mooiere beginplek voor een route is nauwelijks denkbaar. Voorzitter Fred Lunenberg heet iedereen welkom en laat de aftrap aan secretaris Guus Smits en vicevoorzitter Jan van Wijk. De eerste begint met Renaat van der Lindens "Iconografie" als leidraad voor de route en wijst op een Nicolaas op een wapenschild aan één van de fraaie panden aan de Markt en laatstgenoemde deelt met de groep zijn ervaringen als hulppiet die jaren zijn vader bij de intocht in Antwerpen op deze markt als enige Piet terzijde heeft mogen staan.

Het gezelschap loopt geanimeerd naar de *Sint-Jacobskerk*, de laatste rustplaats van kunstschilder Peter Paul Rubens, waar beheerder Guy Meyer ons in stilte (vanwege een begrafenis) leidt naar de tweede kapel na binnenkomst, waar het graf van ene Nicolaes een prachtige grisaille biedt van de heilige, met aan zijn voeten de tobbe met kinderen. Een paneel moet er voor worden omgedraaid, zodat een normale bezoeker van de kerk deze grisaille nooit te zien krijgt. De stilte kan verbroken worden als we onder Guy's leiding naar het Nicolaasplein in dezelfde straat lopen: een korte uitleg bij de Nicolaaskapel (niet meer in functie, nu plek van een poppentheater) van de meerseniers (soort apothekers uit de middeleeuwen) en een groepsfoto bij de Sinterklaas die de waterpomp midden op het pleintje bekroont. Het is een stenen beeld met een zittende sint die wederom de kinderen in de tobbe naast zich heeft. Het poppentheater heeft toevallig open dag (zeldzaam!) en een blik binnen geeft een kort optreden in plat-Antwerps en de kennis dat er in Sinterklaastijd ook een kindertoneelstuk over de Sint wordt opgevoerd! Terug in de kathedraal krijgt het gezelschap een deel te zien van de fraaie collectie dalmatieken (priester-gewaden) te zien, waarvan er één (uit de 17e eeuw) Nicolaas zou hebben (met staf en geselroede, al ontbreken

De grisaille van Sint-Nicolaas in de Sint-Jacobskathedraal

andere duidende attributen): het gezelschap is echter eensgezind. Ook de schilderijen van de heilige Dimfna van Geel komen anekdotisch goed tot hun recht.

De groep op het Sint-Nicolaasplein voor de waterpomp die versierd is met een beeld van de heilige.

Onverwacht hoogtepunt van de reis zal het bezoek aan het *Ruusbroecgenootschap* zijn enkele straten verderop. Dit Genootschap, onderdeel van de prachtig gelegen Universiteit van Antwerpen, bezit een indrukwekkende collectie religieuze objecten zoals bidprentjes, blaadjes van heiligenkalenders (suffragia) en vaantjes die herinneren aan speciale gebeurtenissen. Met grote ijver had Erna van Looveren van het genootschap alle Nicolaasobjecten die zij in de collectie had aangetroffen uitgesteld op enkele langgerekte tafels van de leeszaal. Een korte inleiding volstond om het gezelschap wegwijst te maken, waarna het zelf zich kon vergapen aan de onvermoede schatten die op de tafels lagen. Gretig bogen fotografen zich op de prentjes, zoals ook op de blz. 23 en de achterzijde van deze Tijdingen staan afgebeeld. Een bijzonder fraaie collectie, die wel nooit in boekvorm zal verschijnen, maar die meer dan de moeite van het bezoek waard was.

De pauze werd door een deel van het gezelschap doorgebracht in *café Het Elfde Gebod*, waar een zoektocht langs de talloze heiligenbeelden zo her en der nog een Nicolaas opleverde, maar waar vooral de keel en de maag gevuld werden (in een toepasselijke ambiance). Daarna was het zaak om op eigen gelegenheid het *Museum voor Schone Kunsten* te vinden, wat met enige moeite iedereen lukte rond kwart over twee. Hier stond mevrouw Schrijvers ons op te wachten om in twee groepen het depot van het museum te gaan bezoeken, waar bij hoge uitzondering voor ons twee werken van Otto van Veen en één aan Giotto toegewezen waren tentoongesteld.

Laatstgenoemde, een klein portret van de heilige die (met in zijn linkerhand de drie

goudklompen) met zijn rechterhand de kleiner afgebeelde opdrachtgeefster, een non uit een klooster, zegenend de hand op het hoofd legt in een onberispelijke staat op een schilders-ezel. De andere twee, grote panelen uit een uitgebreide reeks van een altaar uit een kapel van de meerseniers, in redelijke én erbarmelijke toestand (vanwege ernstige waterschade) hingen nog aan panelen van het depot. De doeken waren beide (deels of bijna helemaal) bedekt met wit rijstpapier dat gebruikt wordt om loskomende verf op haar plek te houden, wat een beschadigde indruk maakt, maar wat voor de conservatie juist heel goed is. De scènes betroffen het graanwonder in Myra (en de bescherming van de zeelieden) én het anoniem uitdelen van de goudstukken aan de huwbare dochters en hun armlastige vader. Ook voor de toen aanwezigen hierbij het laatste tafereel afgebeeld, omdat dat door het rijstpapier niet te zien was. Beide schilderijen dateren uit de 17e eeuw.

Daarna ging het gezelschap met zes auto's naar Sint-Niklaas waar de meesten als extraatje nog een blik wierpen in de *kapel van het psychiatrisch ziekenhuis Sint-Lucia* in de Ankerstraat. Een prachtige bewerkt polychroom stenen beeld van Nicolaas met de bekende tobbe met kinderen. Het beeld is 19e eeuws en past prima in de prachtige kapel waar we heen zijn gebracht door zuster Francien, die ons ook bij ons vorig bezoek (in 2003) had rondgeleid.

Het beeld van de Heilige Nicolaas in de kapel van Sint-Lucia heeft een bijzondere staf.

Het lukte iedereen om rond de klok van vier in de *Nicolaaskerk* te staan, waar een indrukwekkende delegatie van het Vlaamse bestuur ons ontving en waar Luc

Vermeulen op de hem kenmerkende erudiete, maar zeker met humor doorspekte manier ons een Nicolaiaanse rondleiding gaf door de kerk. Van het alleen door de geldzak te herkennen houten portret van de Sint achterin de kerk, via de biechtstoel en de indrukwekkende houten preekstoel halverwege en de vaandels, het reliëf in het priesterkoor en het altaar voor in de kerk (1664). De rondleiding werd afgesloten met het bezoek aan de goedgevulde schatkamer met een botje van de Sint in een zilveren reliekschrijn (1661), prachtige gouden monstransen, een vergulden staf (uit 1890), een zilveren stafbeeldje, een ikoon, een missaalbedekking (ook al uit 1661) en de met smeûge verhalen getoonde 'spakes', processiebordjes met aan de ene kant Maria en de andere Nicolaas.

Een "spake"
(spade)

Op het immense plein werden we overgenomen door voorzitter en schepen Lieven Dehandschutter, die ons eerst trakteerde op de 'tien sinten van de voorkant van het stadhuis' (met als prominentste het kleurrijke en moderne beeld van Achiel Pauwels) en ons daarna rondleidde door het *stadhuis* van het beeld van landkaartenmaker Mercator tot de

zaal met het indrukwekkende portret van de eedaflegging van koning Willem I in Brussel (1815), waartussen nogal wat Sinten gespot werden in de kamer van de burgemeester, de trouwzaal en de raadzaal.

Het gezelschap toog daarna naar de met kroegen gevulde kant van de markt (we weten nu door Lucs verhaal hoe dat komt!) naar *bar-restaurant Europa*, waar we de eenwording van in ieder geval Vlaanderen en Nederland stemmig vierden met een maaltijd, die werd ingeleid door een toast en een vriendelijk woord van dank aan onze Vlaamse vrienden door de vice-voorzitter, waarna penningmeester en jamkoning Arie Kornegoor de aanwezige Vlaamse bestuursleden voorzag met zijn zelfgemaakte Appeltjes-van-Oranjejam. Een gezellig slot van een gevarieerde en gelukkig zonovergoten dag met gastvrije onthalen in het land waar het allemaal ooit begon met onze Genootschappen. Volgend jaar weer eens kijken 'hoe gastvrij Nederland is'?

Wapenschild van de stad

(tekst en foto's) Guus Smits

Houdt u ook van "Zot van A"?!

Een feelgood-film waarin alles en iedereen beseft dat hij ten onrechte te weinig tijd uittrekt voor de liefde van zijn leven. Dat is het uitgangspunt van de nieuwste film van cineast en streekgenoot Jan Verheyen. Hij inspireerde zich op het door Kim Van Kooten geschreven scenario van de in 2008 in Nederland uitgebrachte bioscooprent "Alles is Liefde". Zou het overigens toeval zijn dat midden dit verhaal een erg belangrijke rol wordt toegekend aan Sint-Nicolaas himself en de Goedheilige Man zodoende als dé bringer van liefde bij iedereen wordt opgevoerd. Net daarom was het wellicht geen toeval dat productiehuis Eyeworks Film & TV Drama contact zocht en vond met het Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen. Er werden tal van Zwarte Piet-kostuums bij onze eigenste vereniging ontleend en zelfs een paar gediplomeerde Zwarte Pieten waren als belangrijke figuranten ook aanwezig op één van de warmste voorjaarsdagen in de haven van Antwerpen. Jurgen Buys en Liesbet De Cock herinneren zich het nog levendig. "Hoewel het toen warm was moesten er enkele pittige fragmenten gefilmd worden die zich in winterse omstandigheden afspeelden!! Vooral het geënceneerde ongeluk met een met appelsienen volgeladen vrachtwagen had nogal wat gevolgen, want na afloop reed ik met een volle koffer 'appeltjes van oranje' naar huis," lacht Jurgen. Wat er ook van zij deze geheide kaskraker kan terugvallen op een cast van topacteurs met ondermeer Matthias Sercu, Barbara Serafian, Koen De Graeve, Veerle Baetens en andere Kevin Janssens'sen. Vanaf 20 oktober 2010 komt "Zot van A" uit in de filmzalen dus tijd genoeg om al in de stemming te komen. Allen daarheen dus, wedden dat u ook "Zot van A" zult worden?!

Marc Naudts

Mathias Sercu met Michel Van Dousselaere, in de rol van Sinterklaas.

Sinterklaasavond in de lage landen

Het Sinterklaasfeest wordt in onze lage landen reeds eeuwen gevierd door jong en oud. Toch is er een wezenlijk verschil hoe de Sint in Nederland en Vlaanderen wordt gevierd in de huiselijke kring.

In Vlaanderen en Nederland zetten de gelovige kinderen op de avond van 5 december hun schoentje bij de schoorsteen. Na het zingen van Sinterklaasliederen gaan deze gelovigen slapen. De Sint komt als een dief in de nacht in alle stilte en geheimzinnigheid de geschenken brengen. Heel vaak zijn deze geschenken uitgepakt en staan ze verspreid in de woonruimte klaar om er onmiddellijk mee te spelen. Vlaamse kinderen zien hierbij de Sinterklaas bijna nooit in levende lijve verschijnen. In Nederland echter is het gebruik van Sinterklaas en zijn Pieten die op huisbezoek komen weid verspreid.

Wanneer de Nederlandse kinderen op latere leeftijd in de geheimen van Sinterklaas worden ingewijd vieren zij het Sinterklaasfeest op een heel andere wijze. Vanaf dan wordt het op de volwassen manier gevierd: met surprises, gedichten en bisschops-wijn. In familiekring en op scholen worden lootjes getrokken. Iedere deelnemer dient voor de persoon van wie hij of zij het lootje heeft getrokken een toepasselijke en ludieke surprise te maken en een klein cadeautje te kopen.

Dit laatste volwassenen-feest is in Vlaanderen geheel onbekend. Waarschijnlijk heeft dit zijn oorsprong in de Reformatie die praktisch geheel aan Vlaanderen is voorbij gegaan. Tijdens deze reformatieperiode was het in Nederland verboden om Sinterklaas in het openbaar te vieren. Hierdoor werd dit feest in Nederland bijna geheel naar de huiskamer verplaatst. Wanneer

de kinderen in bed lagen werd er door de volwassenen op hun eigen wijze het feestje verdergezet.

In Vlaanderen echter bleef het feest in het openbaar gevierd worden. De Vlaamse kinderen bleven de Sint ontmoeten in het straatbeeld.

Geert Vandenhende

Op bezoek bij de Sint in Amsterdam

Zomaar enkele Sintvrienden op pad op een zaterdag in juni

Enkele leden van ons SNG, Arie, Annemiek, Bert, Tineke en Jan hebben een vrienden-uitstapje gemaakt naar Amsterdam om de Sint te bezoeken. Zaterdag 26 juni was het dan zover. Aangekomen op het CS is het schuin oversteken richting Spuistraat om koffie te gaan drinken in het *Sint Nicolaas Hotel*. Na de koffie en wat foto's van twee beelden van Sint Nicolaas te hebben gemaakt, gaat het gezelschap naar de Sint Nicolaasstraat. Deze straat is beter een steegje te noemen en is een zijstraat van de Nieuwerzijds Voorburgwal. Na een korte afstand wandelend af te leggen, komen de Sintvrienden op de Dam. Da alombekende gevelsteen "*Sinter Claes*" wordt gefotografeerd en vervolgens staat de *Oude Kerk* op het programma. Te lezen is daar dat deze kerk al in 1306 gewijd is aan Sint Nicolaas. Van de Oude Kerk is *Ons' Lieve Heer op Solder* zo bereikt. Ook hier, aan de Oudezijds Voorburgwal 40, is er voor Sintofielen het nodige te zien. De lunch werd in een oud Amsterdamse grachtenpand genuttigd en daarna is het opstappen naar de *Sint Nicolaaskerk*. Een grote kerk voor echte Sintfans met onder meer mooie beschilderingen die veel vertellen over de Nicolaaslegenden en een icoon van de meest bekende heilige. Na een bezoekje aan de winkel "de abdij van Egmond", waar heiligenbeelden nadrukkelijk aanwezig zijn, is het tijd voor de laatste halte. Met een bezoek aan de *Begijnhofkapel* en het daar zien van een groots *Sint Nicolaasbeeld* uit de negentiende eeuw, wordt het tijd de dag te besluiten met een hapje en drankje. Met een fijn Sintgevoel hebben we afscheid van elkaar genomen. De vijf Sintvrienden kunnen terugkijken naar een geslaagd uitstapje.

Jan van Wijk

Sint Nicolaas bestaat echt!

Wist ú dat al?

Bestel nu de nieuwste publicatie

"Sint Nicolaas bestaat echt"

Van de auteur Jan van Wijk

en ga mee op reis. Een reis vol met
leuke weetjes en unieke belevingen
over de Goedheiligman!

En weet:

uw leeftijd speelt hierbij geen rol,
of u nu acht of achtentachtig bent,
Sint Nicolaas is er immers voor iedereen!

Meer informatie, zie de website:

www.woordliefde.nl

Sinterklaas verpakt... 50 jaar Sint- inwikkelpapier

Jan Carel Zadoks' studie naar inpakpapier van laatste halve eeuw

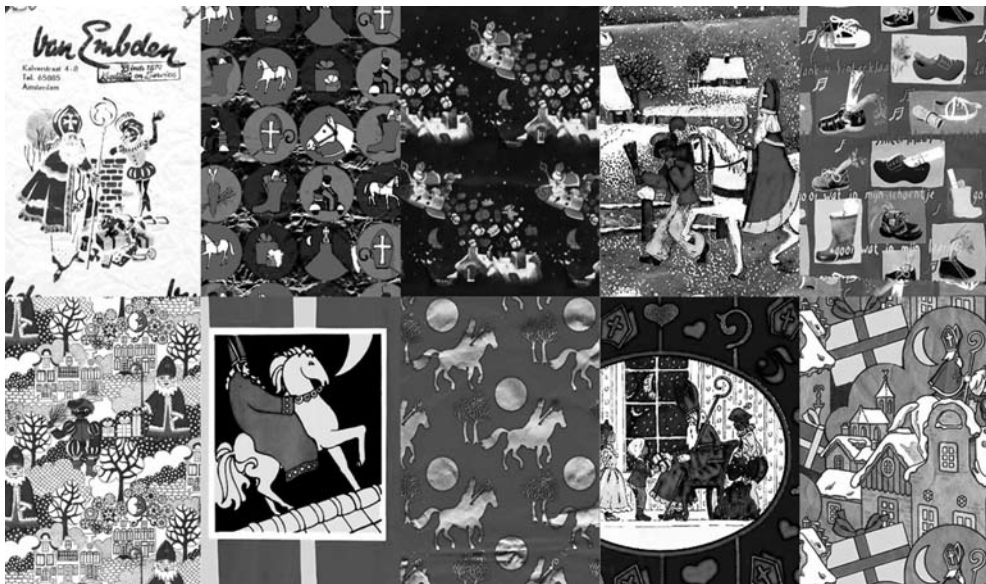
Toegegeven: tot voor kort kwam het sparen van sinterklaasinpakpapier mij enigszins curieus voor: is dat nu een leuke hobby? Maar sinds de lezing van Klaas Rigterink en de kennismaking met de verzamelingen van met name Madeleine Duijvestijn en Marianne Rigterink kijk ik daar anders tegen aan. Zoals bij veel onderwerpen: hoe meer je er van weet, hoe leuker iets kan worden. Sinds vorige maand is daar het boekje van Jan Carel Zadoks bijgekomen. Het pakpapier 'staat op de kaart'!

Het begint al letterlijk met de verpakking. Als boekomslag is er een door één van de kinderen ooit bij een surprise gemaakt papier vervaardigd met daar op aangebracht een nepsticker *van Sint voor....*. De binnenkant is een ontwerp van grafische ontwerpers van Het Bos, mooi detail als opener.

Jan Zadoks, 81 jaar oud, heeft zijn vijftig jaar sparen en studeren omgezet in een bijzonder aardig boekje. De auteur staat aan het eind er van te midden van een deel van zijn collectie bestaand uit 1500 papieren en geeft aan dat hij alleen gebruikt Sinterklaaspapier heeft gekozen. Jan Carel is van huis uit bioloog en was als wetenschapper werkzaam in de landbouw.

Na de pakkende inleiding is een leeswijzer opgenomen die de annotaties bij de afbeeldingen uitlegt. Jaartal, nummer uit de collectie en de verhouding t.o.v. de originele grootte (bijvoorbeeld 62.14.100%), al gebiedt de eerlijkheid te zeggen dat bij inpakpapier niet altijd de jaargang te melden valt, zoals we ook al wisten uit de lezing van Klaas Rigterink vorig jaar op de SNG-dag.

Een plezierig beknopte inleiding op de historische Sint en Sinterklaas (nog geen vijf pagina's) levert het nodige kader op om het papier in historisch perspectief te zien. Vanaf pagina 23 komt het pakpapier aan bod met een mooie openende zin *Het Sintpapier staat in de beeldtraditie van Schenkman, maar laat een eigen ontwikkeling zien*. Versieringen met vaste, gangbare symbolen, omdat de doelgroep –de kinderen– 'conservatief' is, al willen ontwerpers van papier graag ontwikkelingen in de buitenwereld laten zien, die terugkijkend een mooi tijdsbeeld opleveren: antennes op daken, raketten (bij de maanlanding), verantwoord pakpapier uit de jaren zeventig... Van monochroom tot veelkleurig, van louter Sint en Piet tot zich verkleedende kinderen en vooral de verpieting: Zwarte Piet die in veelvoud de Sint van het papier verdringt en een Sint die steeds meer geïnfantiliseerd wordt. Voorstellingen die meerdere jaren gebruikt worden krijgen andere kleurstellingen, zoals vervloeiende details uit meerdere jaren laten zien.

Na de bespreking van het papier onder de afbeelding bespreekt Zadoks de voornaamste vaste symbolen als Sint, Piet, het paard, schoen, klomp en laars en tot slot de bijzonderheden alfabetisch gerangschikt. De samenvatting laat de grote lijn zien in het papier uit de collectie: oude beeldtaal behouden, ontwikkeling van eigen beeldtaal ontleend aan bijvoorbeeld recente gebeurtenissen en de zogenaamde zijwaartse stroming die 'oubollige Sinten en grollige Pieten' laat zien. Een korte literatuurlijst helpt de gretige lezer verder.

Het boekje vult de leemte van dit onderdeel van het Sinterklaasfeest dat zijn eigen plekje verdient omdat het de geschiedenis in beeld brengt op een eigen manier. Het is prettig leesbaar, mooi vormgegeven en in meerkleurendruk verpakt. De uitgeverij van de dochter gaf het laatste duwtje: beschouw het maar als een cadeautje aan vader... en aan ons!

Guus Smits

Jan Carel Zadoks: Sinterklaas verpakt. Vijftig jaar Sint-Nicolaas inwikkelpapier
Uitgeverij Zadoks, Utrecht, isbn 978-90-811125-7-4, 128 pp, € 14.95

Ontmoetingen met de Sint

Bayern

Oberhausen

De Nikolauskerk van Oberhausen zal je niet zo vlug vinden. Zij is immers niet in het dorp gebouwd maar aan de overzijde van het dal.

Het waren de edellieden van Weilheim die op de Wittenberg nabij Eyach rond 1498 de kerk lieten bouwen, midden in de velden op een heuveltop, met links en rechts een boerderij en voor de rest niets zo ver je maar kijken kan. Vanaf de hoofdbaan na ongeveer een kilometer, kan je de kerk ook met de auto bereiken via een smal baantje.

De buitenzijde is inmiddels gerestaureerd dank zij het niet aflatende enthousiasme van enkele dorpsbewoners, die de nodige fondsen en sponsors wisten te vinden. De buitenwanden zijn wit geschilderd met fel gele omrandingen en is zo een baken voor de wijdse omgeving. Binnenin is het werkelijk een Nicolaasbastion.

Vanachter een smeedijzeren hek krijgt men zicht in de kerk, maar door contact op te nemen met de kerkbewaarster die in Oberhausen woont, wordt dit laatste voor U geopend, en kan je uitgebreid van al dat moois genieten.

Wij beginnen met het hoofdaltaar waar in het midden een bijna levensgroot Nicolaasbeeld prijkt met goud overladen en met staf en bollen. Op het altaar een spierwit Nicolaas borstbeeld met boek en bollen. Het is een jonge, baardloze en lijkbleke Nicolaas met een gaaf gezicht zonder enige uitdrukking. Het hele plafond is bezaaid met niet minder dan tien prachtige fresco's over leven en legenden van Nicolaas.

Unterammergau

In de vallei van de Ammer, een kleine rivier, vinden we in het laagste gedeelte de gemeente Unterammergau en wat hoger gelegen Oberammergau, bekend om zijn passiespelen en houtsnijwerk.

Unterammergau is een rustig dorpje, waar iedere woning nog een naam draagt. Midden in het dorp staat de majestueuze Sint Nikolauskerk, een grote eenbeukige kerk met een achthoekige toren met ajuinspits. De eerste vermelding dateert van de 12e eeuw, maar het huidige bouwwerk stamt uit de 16e eeuw en de wijding gebeurde in 1710 door de bisschop van Freising. Nikolaus werd hier als patroon gekozen ter bescherming van de vlotters op de Ammer maar tevens tegen de overstromingen door de talrijke bergbeken. Tijdens de tweede wereldoorlog werden de klokken, waaronder de Nikolausklok weggehaald om te versmelten, maar wonder boven wonder geheel teruggevonden na de oorlog in Hamburg.

Het linker zijaltaar is toegewijd aan Nicolaas, met bovenaan een groot schilderij met de voorstelling van een grijzende Nicolaas die zijn mijter krijgt aangereikt door een engeltje en zijn staf door een jonge dame. Aan de linkerwand nog een houten beeld van een zwart gebaarde Nicolaas en een niet zo kindvriendelijke uitdrukking, verder veel goud, bollen en staf. Op de wanden en het plafond zien we nog enkele kleurrijke fresco's met taferelen uit het leven en legenden van Nicolaas.

Bij het binnenrijden van Unterammergau, aan de rechterkant in de hoofdstraat, is een huisgevel bijzonder fraai beschilderd met een Nicolaastaafereel

De prachtige gevel

Andechs

Het benediktijnerklooster van Andechs, in de nabijheid van de Starnbergersee, is een begrip voor heel Bayern. Dit bedevaartsoord is gebouwd op de "Heiligen Berg Andechs". Het heeft een rumoerige geschiedenis achter de rug met talrijke oorlogen tussen de graven van Andechs, de hertogen van Meraniën en de Wittelsbachers. (Waar hebben we die naam nog gehoord).

In 1243 werd de burcht afgebroken met uitzondering van de Nikolaaskapel. Andechs is bekend onder de volledige benaming: "Kath.Wallfahrt und Benediktinerklosterkirche St Nikolaus, Elisabeth und Maria"

Het klooster bezit een schat van niet minder dan driehonderd relikwiën, een aantrekkingspunt en bron van inkomsten door de talrijke pelgrims. De graven van Andechs hadden deze schat verstopt voor de Wittelbachers. Door het uitsterven van de eersten was de schat onvindbaar. Door toeval, met de hulp van een klein muizeken, ondeckte men de schat in 1388 en werd hij ondergebracht in de Nikolauskapelle. Het klooster is volledig zelfbedruipend, met eigen brouwerij, slachterij, bakkerij, groentenkweek enz. dit alles gebouwd op verschillende niveau's van de berg, met als hoogste de Nikolauskerk, in rokokostijl en overdadig belegd met bladgoud. Links van het hoofdaltaar een levensgroot Nicolaasbeeld zonder attributen, onderaan zijn voeten zien we een klein engeltje met het boek en gouden bollen. De meeste toeristen blijven op het lager brouwerijniveau hangen en genieten in grote glazen van het Andechserbier, hetgeen de verdere klim naar de kerk sterk verhindert.

De Nikolauskerk is een driebeukig gebouw en een statige achthoekige toren met groene ajuintop. De rest is aan de buitenkant keurig geschilderd in wit met oranje afboording, hetgeen sterk contrasteert in het landschap.

Op de eerste verdieping, opgenomen in het geheel van de kerk, bezoeken we de "Schmerzhaftte Kapelle", afgesloten door een gepantserde deur met talrijke sloten

en aan de buitenzijde beschilderd met onder andere een Nicolaasfiguur.

Tijdens de grote kerkbrand van 1669 bleef deze kapel met de inhoud van driehonderd relikwiën gevrijwaard. Hier bevinden zich twee Nicolaasrelikwiën nl. zijn stola en een flesje manna. Beide zouden meegebracht zijn tijdens de kruistochten.

De kapel is afgesloten en is enkel te bezoeken onder leiding van plaatselijke gidsen, die op bepaalde tijdstippen rondleiding geven. Mocht U ooit Andechs bezoeken is dit laatste ten zeerste aan te bevelen.

Tot zover dit summier verslag van een plaatsbezoek samen met Prof. W. Sharrer die ons nog veel details wist te vertellen maar dit alles opnoemen zou ons te ver leiden. De klim naar het klooster vraagt wel wat inspanning maar het loont te moeite.

(tekst en foto's) Raf Rumes

Het altaarbeeld zonder attributen

Wim Schluter alias de Muziekpiet

Nieuwe reeks Sinterviews met Sinterklaaspromoters uit Nederland

Mijn naam is Sandra Franken. Al een jaar of acht ben ik door mijn man Mattijs Franken besmet geraakt met het Sinterklaasvirus. De komende tijd zal ik samen met hem een aantal interviews houden bij mensen die zich verdienstelijk maken of gemaakt hebben voor het Sinterklaasfeest. Te denken valt bv. aan acteurs, zangers en regisseurs. Het eerste interview is met *Muziekpiet*, ondermeer bekend van de Club van Sinterklaas.

Wat is je 'echte' naam en je Pietennaam?

Wim Schluter alias de Muziekpiet

Wat is je relatie tot het Sinterklaas wereldje?

Al een jaar of tien de vaste 'manager' van Muziekpiet.....

Hoeveel jaren staan er op jouw levenskalender?

Een Pietenleeftijd is er niet- maar manager Wim Schluter is 39!

Hoe lang zit je al in het professionele Sinterklaaswereld?

Muziek Piet is een jaar of tien geleden 'geboren' in de -toen nog- Fox Kids kinder

Wim Schluter als "de Muziekpiet"

serie 'De Club van Sinterklaas'. Tegenwoordig is de Club onderdeel van RTL4. Muziekpiet duikt dit jaar voor het eerst op in de Sinterklaasfilm van Martijn van Nellestijn, die in oktober in de bioscopen gaat draaien.

Wat doe je dan zoal als Muziekpiet?

Muziekpiet probeert zonder al te veel succes iedereen in het Sinterklaaskasteel en daarbuiten te voorzien van een lied. Gezien zijn buitengewoon a-muzikale karakter stelt niet iedereen daar prijs op. Hij laat zich daardoor niet uit het veld slaan, en blijft aanhoudend bezig zijn muziek ten gehore te brengen.

Was je voor je professionele taken ook al actief in het Sinterklaas wereld?

Nee! Waar Muziekpiet precies vandaan komt is uiteraard een geheim dat alleen Sinterklaas kent.....

Weet je nog hoe je in het Sinterklaas wereld terecht bent gekomen?

Toenmalig regisseur Armando de Boer van de Club van Sinterklaas ontdekte de talenten van Muziekpiet, en benaderde hem voor de eerste serie.

Hoe en als wat was je eerste professionele ervaring in het Sinterklaas wereld?

Een geweldige! Voor het eerst aan tafel mogen zitten in Slot Zeist, met alle andere Pieten was een prachtige ervaring. Van daar uit is het alleen nog maar leuker geworden!

Heb je zelf kinderen?

Muziekpiet uiteraard niet, vaste manager Wim Schluter ook niet!

Indien je kinderen hebt geloven die nog in Sinterklaas?

Zie hierboven, maar Wim heeft wel twee leuke neefjes. De oudste, Hessel van vier jaar oud, was vorig jaar te gast bij het Club van Sinterklaas Feest in de Utrechtse Jaarbeurs. Blij verrast was 'ie dat Muziekpiet alles van hem wist! De tekening hangt nog te pronken op het 'kantoor' van de manager....

Zo ja, hoe kun je dat geheim houden of heb je op één of andere manier vertelt dat je de Sint helpt? Zo nee, hoe zijn ze er achter gekomen dat Sinterklaas niet bestaat of heb je het ze zelf verteld?

Nergens voor nodig, de neefjes hebben niets door! Muziekpiet ontkent altijd alles, en bekend hooguit dat 'ie in het pak van Pino uit Sesamstraat zit. Ook tegenover volwassenen.

Wat is de leukste reactie van een kind die je ooit hebt gehad?

Bij het Club van Sinterklaas Feest in de Jaarbeurs –en in de jaren daarvoor in Ahoy– gaat Muziekpiet graag even op bezoek bij de speciale plekken voor verstandelijk of fysiek gehandicapte kinderen en hun ouders. Daar mocht Muziekpiet ooit even de zwaar versleten knuffel vasthouden van een bezoeker, waarvan de verzorgers hem verbaasd vertelden dat desbetreffende meneer die knuffel nooit maar dan ook nooit uit handen gaf. Muziekpiet had even geen woorden meer –zelfs geen muzikale.

Wat is de leukste vraag die jou is gesteld en wat is op die vraag jouw antwoord?

Hoeveel Pieten zijn er, is een vraag die altijd terugkomt. Ik antwoord dan; tweeduizend vierhonderd en acht en twintig. Maar dat was de laatste telling.....

Wat is de vreemdste of moeilijkste vraag die ooit aan jou is gesteld en hoe heb je

die beantwoordt of opgelost?

Hoe Muziekpiet met z'n tamelijk corpulente lichaam door de schoorsteen komt. Mijn antwoord; adem inhouden, en een ruimhartig gebruik van groene zeep.

Wat zou je in de Sinterklaaswereld ooit nog eens willen doen? (bv. bepaald project, optreden, film enz.)

Zingen voor een live publiek! Maar ja, die Diego is me altijd voor....op een dag zal ik ontdekt worden!

Weet jij zelf nog hoe dat jij er achter bent gekomen dat Sinterklaas niet bestond?

Wat??? Mijn reactie is altijd: Sinterklaas kun je aanraken, en iets wat je kunt aanraken bestaat. Dus Sinterklaas bestaat. Basta!

Welke vraag is jou nog nooit gesteld, maar zou je wel leuk zou vinden dat die nog eens gesteld gaat worden?

Wil je 'us een liedje zingen voor me?

Bij deze stel IK die vraag, dus wat is hierop je antwoord?

Natuurlijk, graag zelfs! Maar ja, dan begin ik....en dan loopt iedereen vaak weg!

Sandra en Mattijs Franken

De man achter "de Muziekpiet", Wim Schluter

SinTor Van Peteghem geeft de fakkel door

'Ik speel de sint niet. Ik bén hem'

Een vrouw doet de deur open. Ik ben de vrouw van de sint, zegt ze. Ik antwoord dat het me aangenaam is, en dat het me niet bekend was dat de goedheiligman er een first lady op nahield. Vervolgens begroet ik **Tor Van Peteghem**.

Dat hij niet in Spanje maar in Sint-Niklaas woont, lijkt me pardonabel. Tor heeft intussen een gezegende mensenleeftijd bereikt en is mogelijk de oudste sint van het land. Zijn eerste verschijning dateert al van 1954!.

De Sint spreekt: enkele quotes

«Ik had in die beginjaren een nogal bijzondere knecht. Die had nog maar een paar tanden in zijn mond: vandaar dat hij in de gemeente bekendstond als 't Schietkraam. Het was wel een beer van een vent, echt imposant, als die binnenkwam, werd het muisstil. Dat moest zo vroeger: zo'n knecht was erbij om de kinderen het zwijgen op te leggen. Zit stil! Zwijg! Alleen op maandag was mijn knecht tam. Dan

had hij heel de zondag op café gezeten, dan sloeg de zure biergeur van hem af en uit goed fatsoen raadde ik hem dan aan om 'niet te dicht bij de kinderen te komen'.»

«Hij moet écht zijn. Soms kom ik mensen tegen: 'Ha, Tor moet ge dit jaar weer Sinterklaas spelen?' 'Nee,' zeg ik dan, 'ik moet hem niet spelen, ik moet hem zijn.' In gedachten bén ik de sint als ik die kleren draag. Als ik in een auto zit en voor een stoplicht sta, zal ik minzaam wuiven naar de inzittenden van de wagens naast ons. Dat hoort erbij.»

«Een sint moet verzorgd spreken. Als zo'n gewijde figuur dialect zou spreken, dat wringt, dat klopt niet. Bisschoppen en kardinalen spreken toch ook geen dialect?!»

«De meerderheid van de Pieten zijn tegenwoordig vrouwen, maar ik heb nog nooit een vrouwelijke sint geweten. Het hebben van een zwaardere stem lijkt me toch wel een belangrijke vereiste.»

SinTORklaas

«Vroeger moest een sint ook alleen naar scholen en verenigingen gaan, en nu komen die private bezoeken meer en meer op. Ik heb er net nog één geweigerd: mensen die hun kinderen iets speciaals wilden geven, op zondag een privéontbijt met de sint! Dat zou me allicht schoon geld opgeleverd hebben, maar als ik dat hoor, dan krijg ik hartzeer. Want wat doen die kinderen op maandag? Die gaan uitpakken tegen hun kameraadjes, 'Sinterklaas heeft bij ons aan tafel gezeten!' En dat kan niet. De sint komt voor álle kinderen en niet alleen voor degenen die het kunnen betalen! Ook in dat opzicht ben ik nog een échte sint. Een sint moet rechtvaardig zijn.»

Het bovenstaande is een uittreksel uit een artikel dat u kon lezen in Humo van 2 december 2008.

Eén jaar later...

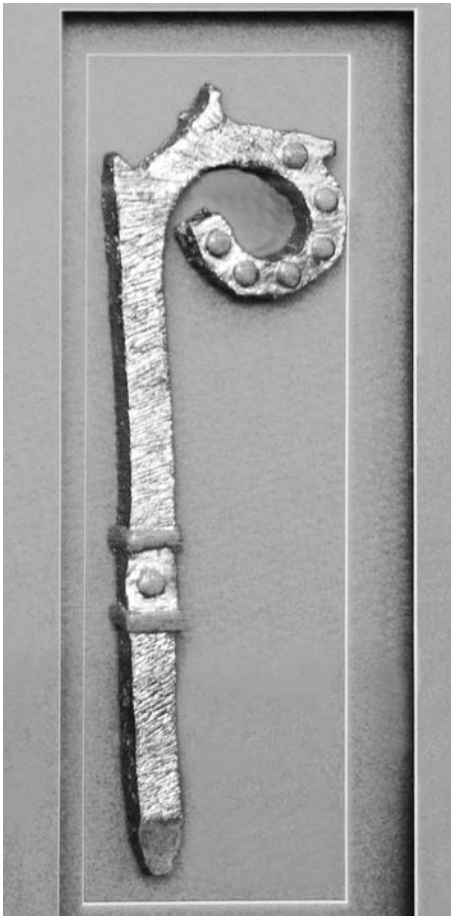
Op de Sinterklaasavond van het Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen kwam Sinterklaas met een heel belangrijke boodschap: Tor Van Peteghem zou het wereldlijke ambt neerleggen. Op 5 oktober 2003 stierf, heel plots, Raymond Schrijvers... zijn voorganger. Toen het SNG de vraag aan Tor stelde om de staf over te nemen moest Tor niet lang nadenken... Hij was een opvolger die het ambt met waardigheid en de zeer gesmaakte knipogen waarnam. Hij vertegenwoordigde ons SNG in kranten, tijdschriften, televisie, radio en natuurlijk niet te vergeten bij tienduizenden grote en kleine kinderen. Tevens stond hij mee aan de wieg van het Huis van de Sint in Sint-Niklaas. Maar Sinterklaas heeft voor opvolging gezorgd. Het is nu aan Steven Van Peteghem, ja de zoon van..., met de moeilijke opdracht om in de sporen van zijn vader Tor te treden.

Tor namens gans het SNG, bedankt voor de ontelbare fijne momenten.

Geert Vandenhende

De Gouden Staf van Sint-Niklaas

Onderscheiding voor handelszaak met Nederlandstalige naam

Op donderdagavond 2 december wordt te Sint-Niklaas in het Huis van de Sint, Stationsstraat 85, voor de vierde keer 'De Gouden Staf' uitgereikt. De trofee wordt toegekend aan een winkel of bedrijf met een gevatte Nederlandstalige benaming.

De onderscheiding werd in 2002 ingesteld op initiatief van de Davidsfonds-afdeling Sint-Niklaas met de bedoeling handelszaken aan te moedigen om een Nederlandstalige naam te kiezen. Daarmee wil de Vlaams-gezinde en christelijke sociaal-culturele vereniging die het Davidsfonds is wat weerwerk bieden tegen de voortschrijdende verengelsing in het taalgebruik, die ook steeds meer zichtbaar wordt in het straatbeeld op commerciële uithangborden e.d.

Het Davidsfonds Sint-Niklaas vond voor dit initiatief inspiratie bij soortgelijke prijzen in o.m. Antwerpen en Gent, die respectievelijk 'De Wakkere Wapper' en de 'Gouden Draak' heten. Met 'De Gouden Staf' werd meteen ook gekozen voor een benaming die een duidelijke band heeft met de stad Sint-Niklaas. Het Davidsfonds vroeg en kreeg voor 'De Gouden Staf' de medewerking van het stadsbestuur, de plaatselijke Unizo-afdeling, het Sint-Nicolaasgenootschap, de Marnixring Anton

van Wilderode, de stedelijke Culturele Raad, het Stadskerncomité en de vzw Centrummanagement Sint-Niklaas.

De wedstrijdjury selecteert eerst uit een lange lijst van nieuwe handelszaken met een Nederlandstalige naam een aantal genomineerden, waaruit dan in een tweede ronde één laureaat wordt gekozen. De voorkeur gaat uit naar een originele benaming die liefst ook verwijst (bv. via een woordspeling) naar de activiteit of de ligging van de handelszaak. Op die wijze wil het Davidsfonds de taalcreativiteit bevorderen.

De eerste drie laureaten van De Gouden Staf waren:

de leerwinkel '**De Smaakwijzer**' van het Instituut Berkenboom, Ankerstraat (2002), restaurant '**Het Laatste Avondmaal**', Sacramentstraat (2006) en de broodjeszaak '**t Schafthuysje**', Driekoningstraat (2008).

De bestuursleden Marc Naudts en Frederik Dupon vertegenwoordigen het SNG Vlaanderen in de jury die over de toekenning van De Gouden Staf zal beslissen.

Lieven Dehandschutter

De mijter

Najaarsprogramma Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen 2010

Vrijdag 12 november – Sint-Niklaas, Huis van de Sint, Stationsstraat 85: vrij of geleid bezoek aan de winterresidentie van Sinterklaas (elke dag t.e.m. zondag 5 december). Org. Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen in opdracht van de Stad Sint-Niklaas.

Vrijdag 12 november – Sint-Niklaas: start zestiende voetrally voor kinderen “Wie zoekt die Sint?” (doorlopend t.e.m. maandag 6 december). Org.: Toerisme Sint-Niklaas, Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen, Koninklijke Vereniging van Meesterbanketbakkers en Stedelijke Jeugdraad.

Donderdag 18 november, 19u30 – Sint-Niklaas, Buurthuis, Reinaertpark: ‘Me Gusta’, cultureel-culinaire avond rond Spanje en Sinterklaas (Week van de Smaak).

Donderdag 2 december, 19u00 – Sint-Niklaas, Huis van de Sint, Stationsstraat 85: uitreiking De Gouden Staf. Org. Davidsfonds Sint-Niklaas m.m.v. Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen e.a.

Zondag 14 november, 15u00 – Sint-Niklaas, Grote Markt: Dag van de Sint. Org.: Stad Sint-Niklaas m.m.v. Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen e.a.

Vrijdag 3 december, 19u00 – Sint-Niklaas, Sint-Nicolaaskerk, Sint-Nicolaasplein: Nicolaasgebedsdienst. Org.: Sint-Nicolaasparochie.

Vrijdag 3 december, 20u30 – Sint-Niklaas, zaal ‘Familia’, Truweelstraat 138: eenentwintigste Literaire en Ludieke Sinterklaasavond. Org.: Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen i.s.m. Davidsfonds Sint-Niklaas.

Zaterdag 4 december, 20u00 – Sint-Niklaas, Sint-Nicolaaskerk, Sint-Nicolaasplein: concert sinterklaasliederen door knapenkoor In Dulci Jubilo. Org. CollegeConcerten m.m.v. Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen.

Dinsdag 7 december, 20u00 – Sint-Niklaas, zaal ‘Oase’, Heistraat 206: lezing ‘De waarheid omtrent Sinterklaas’ door Lieven Dehandschutter. Org. KAV Christus Koningparochie.

Eugène Van Mele °29/04/1935 + 17/06/2010

Op 17 juni 2010 ontviel ons andermaal een trouw lid maar tevens een der eerste leden van het SNG. Wij hadden het geluk Eugène als persoonlijke vriend te kennen en wisten hem zo te typeren als verwoed verzamelaar van oude munten, postzegels, oude documenten uit de napoleontische tijd, maar vooral zijn rijke verzameling nicolaïana, een werk van tientallen jaren. Reeds vroeg in de zestiger jaren wist hij kontakten te leggen met Nicolaasgemeenten van over de hele wereld zelfs tot in Argentinië. Met veel trots heeft hij ons meermaals persoonlijke brieven getoond van burgemeesters van Nicolaas-gemeenten uit de vier windstreken.

Tevens bezat hij een uitgebreide verzameling van Nicolaasbeelden, boeken, en ander grafisch materiaal in verband met Nicolaas, waarvan wij dankbaar gebruik mochten maken voor onze voorbije tentoonstellingen. Nicolaas als patroon der reizigers, zal Eugène zeker begeleiden op zijn laatste reis.

De staf

Sint bij Playmobil! - Of je nu nog kleine kinderen hebt of kleinkinderen of verzamelaar bent: het Duitse Playmobil komt alleen in Nederland met een setje Sinterklaas en Zwarte Piet. In de catalogus op het net staat het tweetal onder het kopje kerstmis! Op de Duitse site is wel Sankt Nikolaus en een engel te koop, Zwarte Piet heeft plaats moeten maken. Er zijn wel verschillen in aanschafprijzen!

Vernieuwde site! - De Sint zou ongetwijfeld zijn instemming hebben verleend met de nieuwe site. Op de Genootschapsdag ruim een week geleden werd de door bestuurslid Mattijs Franken opgezette site gelanceerd en u vindt er alle activiteiten en andere wetenswaardigheden over het SNG en Sinterklaas. Een aanrader!

eSTAFette - Mijn naam is Mattijs Franken en sinds 1983 in vaste dienst van de Sint. Mijn vader was gevraagd om bij een vrijwilligersproject de rol van Sint te vervullen. Er was echter een probleem: een Piet. De keuze viel op mij, maar...mij moest nog het grote geheim verteld worden, omdat ik nog (net) geloofde. Kort daarna werd ik voor het eerst omgetoverd tot Piet en voorgoed besmet met het virus! Na een aantal jaren met vader en een aantal lokale organisaties kwam ik in 2001 in aanraking met het SNG: ik werd lid vooral voor de cursus. Er ging voor mij toen een grotere Sintwereld open. In 2002 werd ik gevraagd door mijn oude groep uit Middelburg of ik een project kon oppakken in de buurt van mijn nieuwe woonplaats Bergen op Zoom. Dat betekende voor mijn toenmalige vriendin (en tegenwoordig mijn vrouw) en mij de start van onze eigen groep. Pietenpakken waren er genoeg vanuit mijn eigen collectie, maar er was nog geen Sintpak. Gelukkig had ik nog ergens een spaarpotje en daarmee werd de eerste Sintoutfit gekocht. Zo ontstond de *Bergse Pepernoten Brigade* (BPB). Een jaar later in 2003 ging het echt los: de eerste website werd gelanceerd, en verzoeken tot bezoeken stroomden binnen. In augustus 2008 werden we –echt een tip!– een officiële stichting. We verwachtten het eerste jaar zo rond de 100 kinderen, maar het werd het vijfvoudige. Eind 2008 werd ik gepolst als kandidaat-bestuurslid voor het SNG. Na overleg heb ik deze functie in 2009 aanvaard en kan met name met de site aardig aan de weg timmeren. Ik hoop dat we een goede mix kunnen vinden voor al onze leden, vooral de jeugd. Een start daarmee is ook gemaakt. Wat me vooral zorgen baart zijn de vele verschijningen van Sint en zijn Pieten door het jaar heen. Door allerlei activiteiten komen er steeds meer berichten en zien kinderen hem steeds vaker op tv. Een tip voor filmmakers: als je kinderen zoekt voor een intocht door het jaar heen, vraag dan de kinderen vanaf groep 6: die geloven niet maar vinden het prachtig om te mogen figureren en *het grote geheim* samen te delen. Het Pact der Gevers is in de tijd niet voor niets ondertekend. Ik geef graag de staf door aan Renske Jansen, een van onze jongste en meest enthousiaste leden.

Secretariaat SNG-Nederland
www.sngnederland.nl

Romen à Emmeric.

Collectie - Ruusbroecgenootschap

Collectie - Ruusbroecgenootschap